

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 5. De regulis iudicandi de peccato, sitne mortale, an veniale ex suo
genere,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

Quod idem iudicandum est de percussione, cum laesione leui, facta cum animo occidendi, & sic de aliis similibus. Secundo, si perpetratur in aliquem finem qui sit peccatum mortale: ut si quis dicat mendacium iocosum, ut sit peccatum mortale: peccatum mortaliter. Hoc constat ex cap. Cum inuideris, quinquinta. Ratioque est, quia actio talis est, qualis fuerit finis in quem fit: ut ostensum est lib. 12. praeced. cap. 2. circa initium. Tertio, si quis illud perpetraret in contemptum legis aut legislatoris. In eo enim est superbia directe pugnans cum charitate, quae debetur Superiori, illamque destruens. Id quod sufficit ad constituendum peccatum mortale, prout plenius postea declarabitur. Quar. d. si illius perpetrationem sequatur graue nocumentum, sine animae suae corporis. Tunc enim ex circumstantia effectus (de qua in proximè praeced. lib. cap. 5.) directe pugnans cum charitate, ita ut sufficiat ad eam tollendam, quae est spiritualis vitae animae. Postremo, si quis peccatum ipsum veniale perpetraret dubitando, aut credendo se facere peccatum mortale: quia tale, mortale inquam, efficitur ex dictamine conscientiae, iuxta traditum lib. 13. cap. 8. & 9. de conscientia erronea & dubia. Secus autem contingeret, si absolute dubitaret aut crederet se facere peccatum sic animo affectus, ut si mortale esse existimaret, nullatenus faceret: quia tunc ex conscientiae dictamine, non esset plus quam veniale ex Nauarr. in Enchir. praed. 9. num. 9.

33. Hanc quasi de generationem peccati ex suo genere mortalis, in veniale ex accidenti, & venialis ex suo genere, in mortale ex accidenti. D. Thom. in quest. 7. De malo, articulo. Illustrat praetera similitudine. Sicut in vi a humana, inquit, cibialiqui sunt vite omnino contrarij, vt venenosi talique verò, causant tantum malam quam dant constitutionem, vt illi qui graues sunt & difficilis digestionis: ferique potest vt venenosi propter modicam quantitatem in qua sumuntur, non tollant vitam; & non venenosi propter nimiam copiam, & voracitatem sumentis, afferant: sic peccatum quod ex suo genere tanquam animae venenum, mortale est, potest ex accidenti esse veniale: & contra. Iam cum ex his satis constet, quodnam peccatum sit ex accidenti mortale, & quodnam ex accidenti veniale, deinceps tradenda sunt regulae ex quibus cognoscatur, quodnam sit ex suo genere mortale, & quodnam ex suo genere tantum veniale.

CAPVT V.

De regulis iudicandi de peccato, siue mortale an veniale ex suo genere.

SUMMARIUM.

- 34 Regula iuris naturalis ad iudicandum de peccato, siue suo genere mortale, an veniale.
 35 Dicitur Richardi à S. Victore, communiter approbatum, & ratio qua confirmatur.
 36 Dari nequit generaliter ratio statuendi de grauitate iniuria, ex qua peccatum sit genere suo mortale. ideoque relinquuntur prudentis arbitrio.
 37 Regula de peccato iudicandi ex Sacris literis, siue mortale an veniale.
 38 Regula idem iudicandi ex lege humana.
 39 Quod aliqua talis lex obliget ad mortale.

Regula de naturali rationis dictamine.

34. Prima regula, quam ad ius naturale spectare propterea dicimus, quod ratio naturalis eam persequatur, ista est: Illud habendum esse peccatum ex suo genere mortale, quo grauem iniuriam Deo, aut proximo, aut nobis ipsis inferri naturalis ratio dicat: prout dicat de peccatis iis, per quae debitus amor, debitaque reuerentia Dei tollitur: vt de odio Dei, de idololatria, blasphemia, perituro, & id genus aliis: itemque de iis quibus notabile nocumentum adfertur proximo: vt de homicidio, furto, adulterio, & aliis similibus: aut de iis quibus amor eidem proximo debitus tollitur: vt de odio, inuidia, & huiusmodi aliis: ac de eum de iis per quae graui damno afficitur in necessariis ad conseruationem salutis siue animae, siue corporis: vt de iis per quae tolluntur virtutes ad diuinam gratiam necessariae: vt de infidelitate, dispensatione, impunitate, & aliis similibus: aut per quae fanitatis corporis notabiliter nocetur: vt de crapula assidua, ac ebrietate, & luxuria.

Hincque communiter à Doctoribus approbatum dicitur illud Richardi à S. Victore, sub finem tractatus De differentia peccati mortalis & venialis. Mortale est, quod non potest à quouis committi sine grandi corruptione sui. Item mortale est, quod non potest committi sine grandi laesione proximi. Mortale nihilominus est, quod non potest committi sine magno contemptu Dei. Caetera verò omnia mihi videntur venialia. Haec ille. Et fuit ratio: quia quod Dei bonitas maior est bonitate creaturarum, eo difficilius dissoluitur amicitia, quae cum eo est, quam quae cum homine. At inter homines nemo nisi inhumanus ex leui tantum causa, leuue iniuria veller amicitiam cum alia contractam rescindere: multo igitur minus id de Deo purandum est: nisi ea, quae de se est leuis iniuria, aggrauetur in aliquo casu particulari ex circumstantiis: vt ex scandalo, aliove notabili damno quod adfert: nihil enim est iam leue, quin ex hoc possit censeri graue. Aut certe Deus ipse declarauerit, in re aliqua, etiam si alioqui leui, se (quod potest) obedientiam tantam exigere, quam a exigere in re graui: vt cum prohibuit Adamo, ne comederet de ligno scientiae boni & mali, addita comminatione, In quocumque die comederis ex eo, morte morieris] Gen. 2.

Iam ratio statuendi quando grauis & quando leuis iniuria per peccatum inferatur, nulla generalis & certa regula dari potest, propter varietatem circumstantiarum quibus vestiri potest, ac subinde mutari: vt videre est in furto, quo grauis iniuria censetur fieri, non modo cum fuerit rei notabilis valoris; sed etiam cum rei modici quidem valoris, sed quam persona cui surripitur tanti faciat, vt ex illius iactura magna concipiat molestiam: vel inde necessitatem notabilem patitur, quia pauper est: vel notabile damnum, quia ex illa quaestum faciebat. Cum ergo in actibus singularibus nulla sit circumstantiarum constantia, sed perpetua mutatio iudicium de grauitate, vel leuitate iniuria, quae per illos inferuntur peccando, relinquunt viro prudenti faciendum, congruentur iis quae ex communis doctrina, in proximè praeced. lib. tradita sunt de circumstantiis: aut iam factum, petendum est ab auctoribus, qui de tali re scripserint.

Regula de Sacrarum literarum auctoritate.

37. Secunda regula, spectans ad ius diuinum positum, est: Ea peccata censeri mortalia ob quae sacra Scriptura hominem à regno caelorum excludit: cuiusmodi multa esse patet ex cap. 1. Epistolae ad Rom. versu 29. & sequentibus, & ex cap. 6. prioris ad Corinth. versu 9. & 10. & ex cap. 5. Epistolae ad Galat. versu. 19. 20. & 21. & ex cap. 5. Epistolae ad Ephes. versu 5. Itemque ea ob quae mortem temporalem eadem Scriptura proponit: vt apud Ezechielem cap. 18. vers. 10. 11. 12. & 13. de quibus erit sigillatim dicendum, cum tradetur ratio particularis iudicandi de peccatis ex praecipis Decalogi. Ratio autem huius regulae aperta est, quia poenam mortis quam privationis regni caelorum, est grauisima. Ergo & culpa ob quam imponitur, cum debeat poena proportionari delicto, ex cap. Felicitas De poenis in 6. Verum. Quando autem sacra Scriptura iudicium de aliquo peccato loquitur, signum est ipsum esse tantum veniale. Sic possumus existimare stultiloquium non esse peccatum mortale, sicut sunt fornicatio, immunditia, & factum; quia in cit. cap. 5. Epistolae ad Ephes. Apostolus de illo tantum dicit ad rem non pertinere: cum de caeteris dicat, quod omnis fornicator aut immundus aut auarus non habeat hereditatem in regno Christi & Dei. Est etiam aliud signum, quando datur praecipuum in materia leui, vt censetur illud cuius transgressio vi sua nulli potest inferre iniuriam, vel adferre detrimentum magnum. Sic peccatum solummodo veniale fuit, transgredi praecipua illa Deuter. 22. data de non arando in bone & asino; de non accipienda ex nido matre cum pulis; de non ferendo agro duplici semine; de non vtendo vestimento lana linoque inextro; & in nouo Testamento Matth. 5. de non dicendo verbo otioso, non nullis que aliis: de quibus D. Bernard. in lib. De praecipio & dispensatione.

Regula de lege humana.

38. Tertia regula pertinet ad legem humanam traditur fusque explicatur à Nauarr. in Enchir. praed. 9. numero 7. & sequen. & cap. 23. num. 40. aliqui que sequentiis. Est autem, illud mortaliter peccare qui legem humanam ad mortale obligatam, promulgatam ac receptam, nec abrogatam, et alio tempo

tempore ad obligationem requisito, transgreditur sine ignorantia inuincibili, aut aliâ iustâ causâ excusante, aut dispensatione valida. Hęc de se manifesta est, nec cōfirmatione indiget, sed tantum explicatione singularum partium ipsius, quę repeti potest ex præced. libro 13. in cuius cap. 16. ostensum est ad obligationem legis humanę requiri: vt sit iusta, promulgata, accepta, certumque tempus esse, in quo incipiat obligare. In sequenti vero cap. 18. quęst. 2. legem ipsam humanam obligare in conscientia.

39. Quam obligationem etiam ad mortale esse posse, cōmuni consensu Catholici admittunt, vt constat ex Authoribus ibidem citatis, confirmaturque abundē ab Alfonso à Castro in lib. 7. De lege pœnali cap. 4. Sed in re, de qua nobis dubitare non licet, cōtenti erimus proposuisse illud Domini Matt. 18. Si Ecclesiam non audierit, sit tibi tanquam Ethnicus & publicanus, &c.] quo satis aperte indicatur, peccatum contra Ecclesię præceptum, mortale esse posse: cum pro tantum veniale non videatur quis habendus tanquam Ethnicus & publicanus. Et illud Apost. ad Rom. 13. Qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.] Quo ad cum ad potestatem etiam secularem pertineat, vt manifestum est ex his quę ibidem in textu antecedunt & sequuntur: omnino fateri oportet, legis quęque ciuili transgressorem tanquam potestati seculari resistentem, peccare posse mortaliter; quod Apostolus dicit damnationem sibi acquirere.

Quod attinet ad reliqua addita in proposita regula: ex lib. 11. præced. num. 74. constat ignorantiam inuincibilem excusare à peccato; & ex sequen. cap. 8. part. 2. causam iustam seu rationabilem, id est, ob quam excusaret legislator, si presens adesset, excusare à legis obseruatione: seu. *prout Nauarr. habet in cit. prælad. num. 14. & in citato item cap. 23. numero 43. excusare à peccato mortali.* Quod idem ex eodem authore ibidem, cēsendum est de causa, quę bona fide habetur pro iusta, cum quis non faceret contra legem, nisi existimaret causam iustā esse contrafaciendi. Denique ex his quę antea lib. 13. cap. 19. sect. 2. tradidimus de dispensatione, satis constat dispensationem excusare à peccato eam qui agit contra legem, in qua dispensatum est cum ipso. Vnum ergo restat in proposita regula declarandum nouā explicatione: nempe quoniam lex humana censenda sit obligare ad mortale, & quibus modis ea distinguenda sit tum à consilio, quod non modo humanum, sed nec diuinum obligat ad peccatum etiam veniale ex sententia communiter, teste *Nauarr. in cit. cap. 23. num. 49. recepta, per cap. finale 14. quęst. 1. nisi quis contra illud agat ex contemptu: quia tunc peccaret etiam mortaliter, vt in sequenti cap. declarabitur: tum etiam à præcepto obligante solummodo ad veniale.* Dicta autem explicatio continetur sequentibus documentis.

CAPVT VI.

De documentis per quę cognoscendum est: quę lex humana obliget ad peccatum mortale.

SUMMARIUM.

- 40 Lex humana potest dupliciter diuinam ad mortale obligantem in se continere, indeque ad mortale obligare.
- 41 Obligat sub mortali, cum editur in materia graui, à Superiore inrendente eiusmodi obligationem imponere.
- 42 Sine graui materia, Principis voluntas non sufficit ad hoc, vt humana obliget sub mortali.
- 43 Obiectiones in contrarium cum solutione.
- 44 In qua materia graui lex humana, vt ad mortale obliget, non requiratur: & in qua requiratur, legislatoris voluntatem taliter obligandi.
- 45 Extra casus etiam contemptus, & scandali, legem humanā obligare posse ad mortale: non modo Ecclesiasticam, sed etiam ciuilem.
- 46 Ex quibus cognoscatur legislatoris intentio obligandi ad mortale.
- 47 Ratio quę cognoscitur ex consuetudine.
- 48 Quomodo ex verbis legis cognoscenda sit.
- 49 De pœnis spiritalibus, quę per legem imposita, indicant ipsam sub mortali obligare.
- 50 Quod pœna ciuiles non sint sufficiens signum talis obligationis.
- 51 Solutio obiectionum in contrarium.
- 52 Verba præceptiuā de se non indicant sufficiens leges ea continen-

tes, obligare ad mortale.

53 Exceptio in lege Ecclesiastica secundum Nauarrum.

54 Eiusdem exceptionis moderatio.

55 Quod verba præceptiuā non obstant, quin lex Ecclesiastica benignam admittat interpretationem, quę censetur non obligare ad mortale.

56 Idem exemplo declaratur, & ratione confirmatur.

57 Quare ratione responderi possit obiectioni factæ in contrarium.

58 Legis humana obligatio cessat cessante causa ipsius.

59 Circa id ipsum quedam pro praxi notanda.

Documentum de lege humana includente diuinam.

SECTIO I.

Primum documentum est: legem obligare ad mortale, In cum in se continet ius diuinum obligans ad mortale. In hoc omnes conueniunt, neque de eo dubitandi causa esse potest: quia si ius aliquid diuinum sine humano obliget ad mortale, multo magis obligabit ei coniunctum.

Pro illius autem explicatione notandum est, dupliciter posse contingere, vt ius humanum in se contineat diuinum: primum, ex parte materia; quando illud quod prohibetur lege humana, prohibetur quoque lege Dei; vel expressè, vt ne quis blasphemet: vel tacitè, vt quando lex humana talis est, cuius transgressio inferre graue damnum proximo, vel est causa magni scandali: vel pro principali causa habet contemptum Superioris: vel est contra votum aut iuramentum transgressoris. Tunc enim continet legem Dei obligantem ad mortale, quia inferre graue damnum proximo per præcedentis cap. regulam primam; aut illud grauius scandalizare, per illud Domini Matthæi 18. Qui scandalizauerit vnum de pusillissimis, qui in me credunt, expedit ei vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & mergatur in profundum maris:] aut in contemptum Superioris transgredi legem; per quintam regulam sequentis capituli vltimi; aut demum votum vel iuramentum violare per secundum præceptum Decalogi, peccatum est prohibuitur lege diuina obligante ad mortale.

Secundo modo potest contingere ex parte finis in quem lex humana dirigitur: quando is est aliquid iuris diuini obligantis ad mortale. Nam ratione talis obligationis, transgressio dictæ legis humanę peccatum est mortale, si eo consilio illa admittatur, vt talis finis impediatur. Exemplum est cuiusdam ideo Missam in die festo audire non vult, quod nolit vacare Deo, & cultum ei debitum exhibere. Idem iudicandum est, quoties peccatur, vt charitas impediatur, quę omnium præceptorum finis est communis. Rationem adfert Caiet. in sumula verbo Præceptum, quia transgrediens hoc modo præceptum humanū, proportionaliter se habet ad finem eiusdē præcepti, sicut transgrediens illud ex contemptu, habet se vt ad id ipsum præceptum, vel ad præcipientem: vt pote qui finem præcepti respicit, sicut alter respicit præceptum.

Documentum de lege humana condita in materia graui.

SECTIO II.

Secundum documentum est: legem humanam ad mortale obligare, quę à legislatore condita est in materia graui cum voluntate obligandi ad mortale. In hoc perinde ac in præced. Catholici omnes conueniunt. Cum enim consentiant legem humanam posse habere vim obligandi ad mortale, vt in præced. cap. annotatum est; negare nequeunt id maxime viuere illi in materia graui, & quando legislatoris voluntas est taliter obligare.

Ad pleniorē autem illius intelligentiam notandum est, materiam legis dupliciter censeri grauem: vno modo ex se, suoque genere quando. s. eiusdem legis transgressio à quocūque fiat, iniuriam ac detrimentum notabile adfert: altero modo ex relatione ad bonum commune; nempe quando transgressio legis, si ab vno vel altero fiat, parum tantummodo nocere potest: seu si fiat ab omnibus, vel à pluribus, inferre graue detrimentum Reipub. Vnde ea ipsa lex habet, vt de factō censetur esse in materia graui. Exemplo sunt transgressiones legis ciuili, quę prohibentur frumenta exportari extra regnum vigente penuria; & legis Ecclesiasticę, quę Clerici prohibentur venari, aut qua iubentur ferre tonfuram & vestem Clericalem. Nā frumentum aliquid ab vno vel altero exportari extra regnum, non potest de se magnum huic afferre